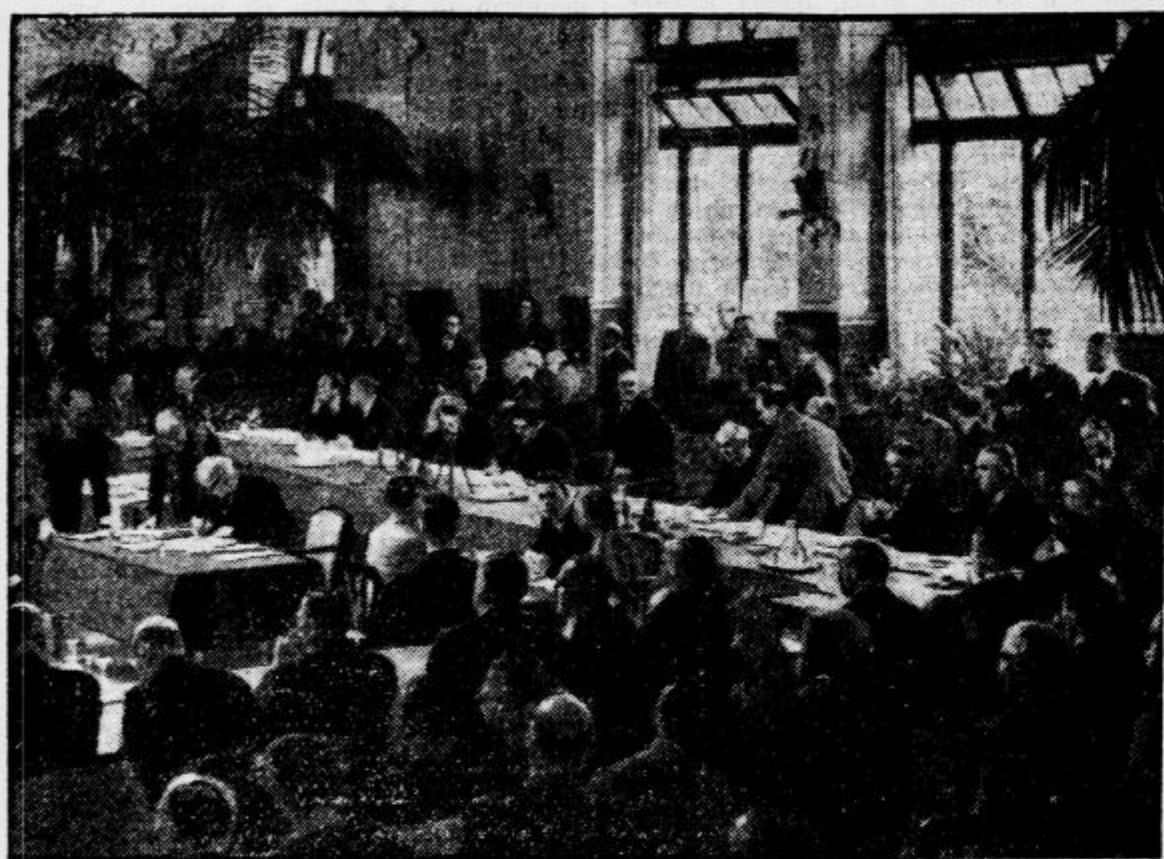

Iz življenja in sveta

Podpis lausanske pogodbe

Angleški ministrski predsednik Mac Donald podpisuje pogodbo. Desno ob kraju mize: nemški državni kancelar Papen in nemški vnanji minister Neurath. V sredi: angleški vnanji minister sir John Simon. Poleg njega na levi: francoski ministrski predsednik Herriot.

Zatiranje komarjev

Razne vrste komarjev spadajo, kakor zmanj, med najnevarnejše prenašalce bolezni. Zadostovalo bi, da omenimo malarijo in rumeno mrzlico, ki zahtevata še danes številne človeške žrtve in povzročata, da so širna ozemlja neobljubljena. Tudi gospodarsko je problem komarjev naravnost odločilnega pomena. Celo lažje vrste bolezni, kakor Dengueva mrzlica, ki jo prenaša neka vrsta komarjev, je mogla pred nekoliko leti ustaviti v Grčiji skoraj ves promet, ker ni bilo na razpolago dovolj zdravega železniškega cesteja.

Posebno velika je tudi škoda, ki jo povzroča neka vrsta komarjev med živino. Celo Nemčija, ki gotovo ni dežela nevarnih komarjev, utrpel vsako leto milijonsko škodo zaradi smrti in obolenja opikane živine, zaradi izgube mleka, stroškov za živinozdravnike itd. V drugih deželah je še huje. L. 1923. so utrpeli romunski živinorejci okrog 20 milijonov dinarjev škode zaradi izgube živine, vlada je morala podpreti s kopico milijonov oškodovane kmetije. Isto leto je izgubila Bolgarska preko 16.000 glav živine, isto tako velika je tudi škoda, ki jo mora prenašati ameriško živinorejstvo zaradi komarjev.

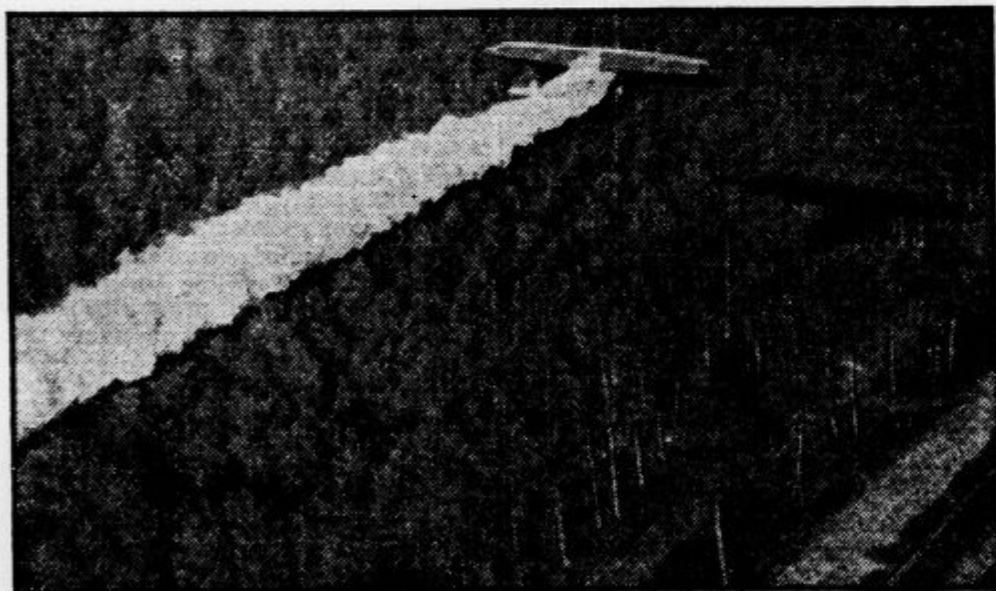
Škoda, ki jo povzroča malarija, se v številnih krajih ne da izraziti. Na Bolgarskem so kraji, v katerih izumre vsaka družina zaradi malarije v enem samem pokolenju. Španska porabi vsako leto 9000 kg kinina v vrednosti 40 milijonov dinarjev samo za lečenje malarije; v enem samem malarijskem krogu Južne Srbije s 16.500 prebivalci potrebujejo stalno 30 zdravnikov, 18 pomočnikov in 31 razdeljevalcev kinina — vse samo za malarijo; Sardinija izgubi zaradi malarije letno okrog 500.000 delovnih dni v vrednosti približno 150 milijonov dinarjev; Romunija porabi letno za več nego 2 milijona dinarjev kinina in mora zdraviti povprečno 65.000 malarčnih bolnikov; povprečno število malarčnih v predvojni Rusiji je bilo 3 milijone oseb, isto toliko bolnikov imajo Združene države, kjer umre letno 13.000 oseb zaradi te bolezni, in Italija ni manj. Več milijonov smrtnih žrtev zahteva malarija vsako leto v Indiji!

In proti tem strašnim dejstvom je človeštvo skoraj še vedno brez moči. Insektoolog Howard je nekoč dejal, da ne živimo v dobi človeka, temveč v dobi žuželk, ki so močnejše od človeka in moč ima v nekem pogledu pravo. Najbolj uspešna obramba, ki jo imamo zoper smrtonosne komarje, je v tem, da se zasujejo jarki in močvirja v katerih imajo strupene živalice svoja legla. Tudi petrcleji uničuje zarod. Vendar pa ostane tu še toliko dela, da se za sedaj res ne moremo ponašati, da je človek edini gospodar sveta.

Proti tem strašnim dejstvom je človeštvo skoraj še vedno brez moči. Insektoolog Howard je nekoč dejal, da ne živimo v dobi človeka, temveč v dobi žuželk, ki so močnejše od človeka in moč ima v nekem pogledu pravo. Najbolj uspešna obramba, ki jo imamo zoper smrtonosne komarje, je v tem, da se zasujejo jarki in močvirja v katerih imajo strupene živalice svoja legla. Tudi petrcleji uničuje zarod. Vendar pa ostane tu še toliko dela, da se za sedaj res ne moremo ponašati, da je človek edini gospodar sveta.

Nemški notranji minister von Gayl pozdravlja državnega kancelarja von Papena (s črnim trakom na rokavu) na berlinskem kolodvoru. Za državnim kancelarjem gospodarski minister prof. Warmbold.

S strupenim prahom nad gozdne škodljivce

Letala so vedno čedalje uporabna za boj proti gozdnim škodljivcem, zlasti proti gosenci borove sovke, ki napravi vsako leto ogromno škodo v gozdovih Nemčije. Letalo lahko opravi v kratkem času velike komplekse s strupenim plinom in pokonča vso škodljivo zalego. — Zgoraj: Letalo praši strupeni prah nad gozdom. Spodaj: Piloti studirajo zemljevid. Vsi so v plinskih maskah, kajti strupeni prah škoduje v večjih množinah vdihani tudi človeku.

Radioaktivni človek

Ekzaktna znanost je odkrila naravni pojav na človeškem telesu, ki so ga doslej znanstveniki vedno zanikali, ker je bil splošno zvezan z velikim okultističnim humbugom: s Reichenbachovim naukom o človeškem »odru«, s mesmerizmom, s »vitalnim magnetizmom« in podobnimi stvarmi.

Že pred leti je slavniti profesor Sauerbruch registriral električne vplive človeškega telesa na daljavo z občutljivimi instrumenti in italijanski raziskovalec prof. Cazzamali je lahko s silaskami zasledoval neko vrsto radijskih valov iz delujočih človeških možganov. Neki drugi učenjak je spet dokazal, da izžareva človeška koža žarke, ki so sposobni ustaviti in uničiti rast tkivne kulture. Dunajski raziskovalci so odkrili v krvi spet druge žarke, ki pospešujejo delitev stanic.

Sedaj pa poroča angleški profesor Watters o svojih novih poskusih, s katerimi je v človeškem in sploh v vsakem živem organizmu odkril radioaktivne žarke. V to svrhu si je zgradil silno občutljiv aparat, ki je podoben detektorju z ojačevalnimi pripravi. Pri neživih predmetih, kolikor ne vsebujejo radija, ne registrira nobenega izžaravanja, pač pa pokaže takoj, da ima n. pr. vsak sed svoje posebno izžaravanje. Že po značaju teh izžaravanj se da točno spoznati, da li izvira n. pr. od jabolki, hrušk itd. V človeškem telesu to izžaravanje ni enakomerno razdeljeno. Najmočnejše je v rkah, zlasti v koncih prstov. Watters je natančno določil probnost teh nevidnih žarkov. Globlji vzroki in izvor teh čudnih pojavov še niso znani in tako bo morala znanost šele določiti bistvo in namen bloške radioaktivnosti.

Katastrofa podmornice „Prométhée“

Comespol du Mesnil, poveljnik nesrečne podmornice

Nemški princ — pretendent na portugalski prestol

Don Duarte Braganški, šoger matri je princeza Loewenstein-Wertheim, ki so ga sorodniki bivše vladajoče dinastije po smrti razkralja Manuela priznali za pretendent na portugalski prestol. Don Duarte je bil rojen 1907 na avstrijskem gradu Seewenstein in je zdaj dijak friburške univerze.

Pri revmatizmu v glavi, ledjih, plečih, živčnih bolečinah v kolkih, usedu (Hexenschuss) se uporablja naravna »Franz Josefov« voda z velikim pridom pri vsakdanjem izpiranju prebavnega kanala. Univerzitetne klinike izpričujejo, da je »Franz Josefov« voda posebno v srednjih letih in starostni dobi izborna čistilno sredstvo za želodec in čreva. »Franz Josefov« grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Jetniški ravnatelj — pesnik

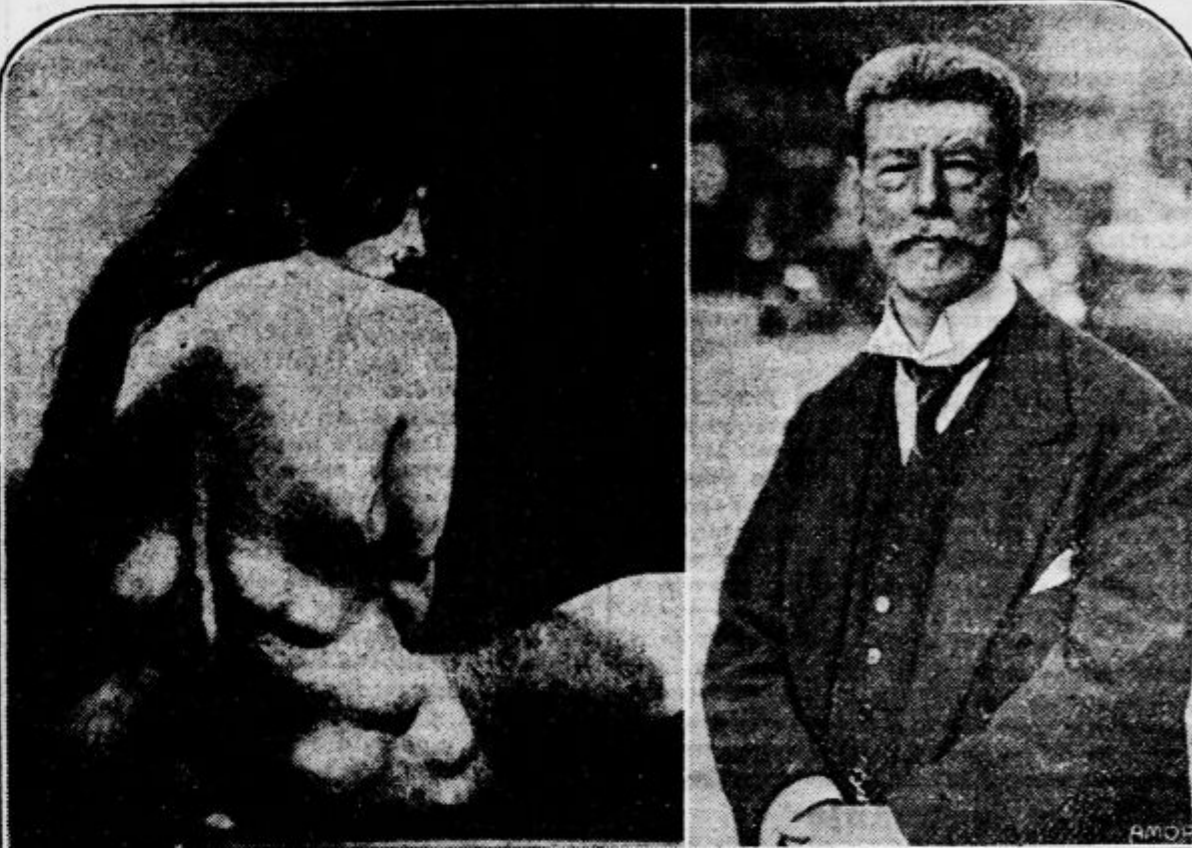
Če pišejo jetniški ravnatelji pesmi, se mora to slabo končati. Na francoskem jugovzhodu so imeli takšnega ravnatelja, ki je cele dni prebil v zelenih gozdih in poljih, iščoč inspiracije. Malo se je brigal za svoje jetnike, ki so dobivali zato zelo nerodno svojo hrano in so se začeli upirati. Da si prihrani vsako skrb z njimi in jih potolaži, je pesniško navdahnjeni funkcionar končno ukrenil, da smejo iz ječe, kadar se jim ljubi in kamor se jim ljubi. Tega so se seveda takoj poslužili in mnogi so izginiti neznan kam. Eden pa je bil toliko netakten, da si je napravil nov greh in ko so ga prijeli, je prišla vsa zadeva na dan.

Ravnatelja, ki je bil pozabljen na svoje dolžnosti, so postavili pred disciplinarno sodišče. Ker pa na Francoskem spoštujemo pesništvo in pesnike, se je izmazal razmeroma dobro: odpustili so ga enostavno iz službe in mu dali dovolj prostega časa, da se bo lahko še intenzivneje posvetil pesniškemu udejstevanju.

Ženska — opica

Znani holandski učenjak Bernolet-Moens, ki ga imenujejo tudi »moderna Darwin«, si je izbral svojevrstno znanstveno nalogo. Potuje po svetu, opazuje človeške tipe in išče v njih značilnih črt, ki vežejo današnje človeštvo preko tisočletij s pračloveškim tipom.

Pred kratkim pa je napravil veliki antropolog isto tako zanimivo odkritje v sredini civiliziranega sveta v Nici, prestolnici Riviere. Našel je tako rekoč pračlovekovo sestro: mlado deklo z lepim obrazom in visoko postavo, finimi, belimi rokami in čisto normalnimi nosami. Od

Levo: »Pračlovekova sestra«, desno: prof. Bernolet-Moens.

L. 1915. je v Srednji Ameriki, v Panami, naletel na Indijanca, ki kaže presenetljive sličnosti z jamaškim človekom. Učenjak je kupil — okostje tega Indijanca, to se pravi, po njegovi smrti pripade Indijancevo okostje njemu — seveda če ne bo raziskovalec sam umrl.

ramen do kolena pa je lepota pokrita z gosto dlako, ki kaže vse specifične znake opice površine. Takšni pojavi so po mnenju moderne znanosti možni le zato, ker je človeštvo nekoč izgledalo vse drugače nego danes in je bila doba, ko se ni dosti razlikovalo od svojih opičjih sorodnikov.

Babilonski stolp

Že l. 1913. je prišel Julius Jordan izkopavanja v prastarem mezopotamskem kraju Varki, nekdanjem Uruku. Vojna je to delo prekinila in šele 1929. se je spet obnovilo. Jordan je med tem postal vodja bagdadskega muzeja in pri izkopavanjih mu je sledil hannoverski arheolog Nöddeke. Najnovejše rezultate te ekspedicije so sedaj objavili.

Izkopavanja so razkrila najstarejšo človeško kulturo, od njenih početkov do prvih svetliščnih gradb in početkov pisave. Obenem so osvetlila neke skrivnosti v zgodovini Sumercev, zagonečnega ljudstva, ki je po svojih duševnih naslednikih Asirijci, Babilonci, Hetiti in Hebrejci vplivalo na vso antično kulturo in vpliva nevidno še na današnjo. Jordan in Nöddeke sta skopali 18 predgodovinskih plasti ob vznožju ogromnega svetliščnega stolpa, ki ga je pososumerski kralj Uramu zgradil okrog l. 2800., prodrla do najstarejših, kamnenodobnih naselij praprebivalstva.

Ta naselja se pričnejo s primitivnimi kočami iz trstja in se končajo s hišami iz opeke.

Okrog l. 5000 pred našim štetjem so si Sumerci podrgli praprebivalstvo, naselili se v njihovi naseljih, ki so jih obdajali s zidovi, ter prevzeli njihove tehnike in običaje. Dodali so pa tudi mnogo svojega. Že peta predgodovinska plast kaže 78 m

do globi, 33 m široko svetliščno zgradbo na temelju iz apnenca, ki so ga morali pripeljati od daleč. Ko se je ta zgradba zrušila, so se dvignile nad njo druge, najvažnejša je plast iz dobe okrog l. 4000. s ostanki svetlišča, ki je imelo veliko ploščad, dvorišča, mozaike na stenah, stebre itd. Tu so našli tudi najstarejši arhiv s čisto slikovnimi pisemskimi znaki. V višjih plasteh je mogoče zasledovati, kako se je ta pisava spreminjala v glasovno pisavo. Največje presenečenje pa je bilo majhno svetlišče iz dobe okrog l. 5000. na vrhu na pol razpadlega svetliščnega stolpa. Po tej najdbi se da rekonstruirati do malenkosti tudi svetopisemski babilonski stolp, ki so ga odkrili, kakor zmanj, že pred vojno.

Optik — častni doktor

Berlinski optik Erich Ritter, ki ga je matematično prirodoslovni oddelek dražanske tehnike zaradi njegovih zaslug za nemško precizijsko optiko imenoval za častnega doktorja.

KARIKATURA

William Carr, največji ameriški prvak v teku na srednjih progah.

Vsak dan ena

Prvi počitniški posebni vlak (»Journal«).

Prostovoljna smrt znanega učenjaka

V svojem stanovanju na Dunaju se je usmrtil s strelom v glavo izredni profesor dunajske univerze in znani botanik dr. Friedrich Vierhapper. Bilo mu je 56 let. Še prejšnji večer je bil v krogu svoje družine in ni bil kazalo, da bi mislil na svoj skorajšnji konec, dasi je zelo tožil nad revmatičnimi bolečinami, ki so mu grenile zadnja leta in ki so po mnenju njegove žene tudi edini vzrok njegove smrti.

Prof. Vierhapper se je rodil l. 1876. in je bil po končanem študiju do l. 1912. asistent prof. Wettsteina na botaničnem zavodu dunajske univerze, ki ji je potem kmalu postal eden najboljših predavateljev. Specializiral se je na rastlinsko sistematiko in rastlinsko geografijo ter se je udeležil več znanstvenih ekspedicij in ekspedicij, ki so ga privedle tudi iz Evrope.

Smrt kralja varnostnega britvskega aparata

Iz Los Angelesa so sporočili, da je umrl King Camp Gillette, izumitelj varnostnega britvskega aparata in klin, ki nosi njegovo ime. Štel je 77 let in njegov izum ga je napravil bogatga. Gillette je bil po rodu Francoz.

Usoda izobčenca

Bilzen francoskega zgodovinskega pristanišča La Rochelle leži skalnati otok R6. Skalni kot zbiralšče za težke obsojence, ki morajo na zloglasne Hudičeve otoke.

Dne 1. t. m. so pripeljali orožniki že drugič v ječo nekega Louisa Soucheta. Prvič je bil zaprt na otoku l. 1904. Vkrca se je na plavajočo ječo in odrlil v Guayano. L. 1914. se mu je posrečilo v malem čolničku pobegniti iz Cayenne. Prestal je številne nevarnosti: mrzlico, lakoto, indijanske zastrupljene puščice in boj s krokodili v ustju Amazonke, a naposled srečno prijel v Venezuelo, ki ne izroča beguncev. Imel je izredno srečo, ker je moral križariti mimo holandske in britske obale, kjer imajo druge neusmiljene postave. V Venezueli je spremenil ime in kot njen državljani odšel na Španjo.

Po svetovni vojni se je pogumno povrnil v ljubljeno domovino. Več let se je klatil po deželi in naposled izmaknil na sejmu denarnico nekemu kmetu. Znesek ni bil velik. Souchet je bil obojen samo na en mesec zapora. A na njegovo nesrečo se je zanimal za njegovo pretno odliče neki uradnik v pariški policijski centrali. Španski žepar se je nenadno spremenil v francoskega begunca iz Cayenne. Zdal čaka Souchet na parnik, ki ga bo vzprejel v Guayano ječo, odkoder je pobegnil pred 18 leti.

